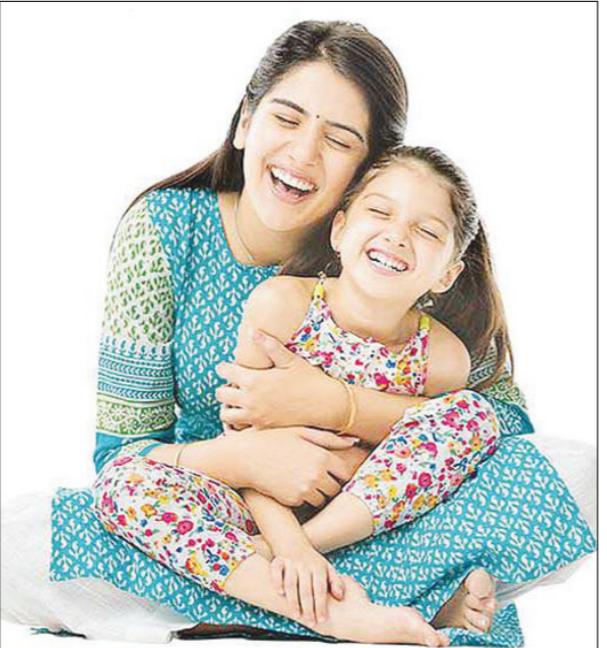

ਮਾਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਬਣਾਓ ਤੰਦੁਰਸ਼ ਗਿਣ ਲਈ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਕਰੋ ਕੁਝ ਕਮਰਤ

ਡਾ. ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ

ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਵਿਚ
ਸਕਲੀ ਬੱਚੇ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਮਨੋਰੋਗਾਂ
ਦੀ ਚਪੇਟ ਵਿਚ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।
ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚ ਤਣਾਓ ਵਧ ਰਿਹਾ
ਹੈ। ਉਹ ਚਾਹੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਤਣਾਓ
ਹੋਵੇ, ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਵਾਪਰ ਰਹੀਆਂ
ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਰੀਰ ਵਿਚ
ਹੋ ਰਹੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਾ ਹੋਵੇ। ਅਜੇਕੇ
ਸਮੇਂ 5 ਤੋਂ 15 ਸਾਲ ਤੱਕ ਉਮਰ ਦੇ
ਬੱਚੇ ਤਣਾਓ ਦਾ ਸਿਕਾਰ ਜ਼ਿਆਦਾ
ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ
ਤਣਾਓ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਭਾਵ
ਇਹ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚ
ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਦ ਦੀ ਕਮੀ ਪੈਦਾ
ਹੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਆਤਮ-
ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਕਮੀ ਕਾਰਨ ਬੱਚਿਆਂ
ਵਿਚ ਹੀਣ ਭਾਵਨਾ ਘਰ ਕਰ ਗਈ
ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੀ
ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ
ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ
ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਤਮ-
ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ?
ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਅਕਸਰ
ਹੀ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਤੋਂ ਸਲਾਹ
ਲੈਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ
ਹੀਣ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਗ੍ਰਸਤ ਬੱਚੇ ਦਾ
ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਮੁੜ ਤੋਂ
ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਕਿਵੇਂ
ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਨ ਤੋਂ ਡਰ ਅਤੇ ਹੀਣ
ਭਾਵਨਾ ਕੱਢੀ ਜਾਵੇ? ਅਜੇਕੇ ਸਮੇਂ

ਜਾਵੇਗਾ।
 × ਆਪਣੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਸਾਫ਼—
 ਸਫ਼ਾਈ ਵੱਲ ਬਹੁਤਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ
 ਦੇ ਵੇਗਾ ਅਤੇ ਗੰਦੇ ਕੱਪੜੇ/ਬੁਟਾਂ
 ਆਦਿ ਪਾ ਕੇ ਰੱਖੇਗਾ।× ਉਹ
 ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਬੈਠਣਾ
 ਪਸੰਦ ਕਰੇਗਾ, ਬਾਹਰ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ
 ਘੁੰਮਣ-ਫਿਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰੇਗਾ।
 × ਅਜਿਹੇ ਬੱਚੇ ਜਿੱਦੀ ਸੁਭਾਅ ਦੇ
 ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ
 ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਮਨੁੰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ
 ਇਹ ਉਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਦੇ ਹਨ,
 ਜਿਹੜਾ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੇ ਮਨੁੰ
 ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
 ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਿਵੇਂ
 ਦਿਵਾਈਏ ?
 × ਬੱਚੇ ਵਿਚ ਹੀਣ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ
 ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰਨ ਦੀ
 ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਢੁਕੂਰ ਕਰਨ
 ਲਈ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ
 ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰੋ।
 × ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਦੋਸਤਾਂ ਵਾਂਗ ਪੇਸ਼
 ਆਓ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਹਾਸਾ—
 ਮਜ਼ਾਕ ਕਰੋ, ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਬੁਝ ਹੋ
 ਸਕੇ।
 × ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਮਾਰ-ਕੁੱਟ ਜਾਂ ਗਾਲੀ—
 ਗਲੋਚ ਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਭੁੱਲ ਕੇ ਵੀ
 ਕਦੇ ਤਾਹਨੇ-ਮਿਹੜੇ ਨਾ ਮਾਰੋ। ਨਹੀਂ
 ਤਾਂ ਬੱਚਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ
 ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।
 × ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਖਾਣੇ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਪਸੰਦ

- ਪ੍ਰੁਛੇ ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ
'ਤੇ ਉਹ ਖਾਣਾ ਬਣਾਓ, ਜਿਹੜਾ
ਉਸ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਹੈ।
- × ਸਾਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜੀਅ ਇਕੱਠੇ ਥੈਠ
ਕੇ ਟੀ.ਵੀ. ਦੇਖੋ ਜਾਂ ਫਿਲਮ ਵਗੈਰਾ
ਦੇਖੋ, ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹ
ਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਸਕੇ।
- × ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਘੁੰਮਣ ਲਈ
ਨਿਕਲੋ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ-
ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਜਾਓ।
- × ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਸਕੂਲ ਦਾ
ਕੰਮ ਕਰਵਾਓ। ਉਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੀ
ਅਹਿਮੀਅਤ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ
ਦਿਓ।
- × ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਉਸ ਦੇ
ਯਾਰਾਂ-ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਦੱਸੋ।
- × ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਦੂਜੇ
ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਨਾ ਕਰ, ਕਿਉਂਕਿ
ਹਰ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸੌਂਚਣ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ
ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵੱਖਰੀ-ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- × ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਦੇ
ਅਧਿਆਪਕ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰੋ ਅਤੇ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਦਦ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰੋ।
- × ਬੱਚੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ/
ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਲੜਾਈ-ਝਗੜਾ ਨਾ
ਕਰੋ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਨ 'ਤੇ ਬੁਰਾ
ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।
- × ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਪਸੰਦ ਦੀਆਂ
ਵਸਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕੱਪੜੇ, ਬੂਟ, ਖਿੱਡੋਣੇ
ਅਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲੈ
ਕੇ ਦਿਓ।

ਅਕਸਰ ਜਦੋਂ ਫਿਟਨਸ ਦਾ ਗਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਿਣਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਰੀਏ ਸਮਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਇਹ ਆਮ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੌਜਵੱਹੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਘਰ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸੋਚ ਲਓ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਿਹਤਮੰਦ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਮਾਂ ਕੱਢਣਾ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਘੰਟਿਆਂ ਬੱਧੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ, ਕੋਈ ਵੀ ਸਰੀਰਕ ਕਿਰਿਆ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਸਿਹਤ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਮੇਜ਼-ਕਰਮੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਆਸਾਨ ਕਸਰਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਛਿੱਟ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

× ਕਰਮੀ 'ਤੇ ਬੈਠੋ-ਬੈਠੋ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਸਟੇਚ ਕਰੋ, ਫਿਰ ਢਿੱਲਾ ਛੱਡੋ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 5 ਵਾਰ ਇਸ ਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾ ਲਓ।

× ਕਰਮੀ 'ਤੇ ਬੈਠੋ ਹੋਏ ਦੋਵਾਂ ਪੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਉੱਗਲੀਆਂ ਖੋਲੋ, ਬੰਦ ਕਰੋ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 5 ਤੋਂ 10 ਵਾਰ ਕਰੋ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪੈਰਾਂ ਅਤੇ ਉੱਗਲੀਆਂ ਵਿਚ ਖੂਨ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਵੇਗਾ।

× ਕਰਮੀ 'ਤੇ ਬੈਠੋ ਫਿਰ ਦੋਵੇਂ ਪੈਰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ, ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਲੈ ਜਾਓ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲ-ਗੋਲ ਘੁਮਾਓ। 5 ਵਾਰ ਕਲਾਕ ਵਾਈਜ਼, 5 ਵਾਰ ਐਂਟੀ ਕਲਾਕ ਵਾਈਜ਼ ਗਿੱਟਿਆਂ ਵਿਚ ਖਿਚਾਅ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਵੇਗਾ।

× ਦੋਵਾਂ ਮੋਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕੇ ਹੋਏ ਕੰਨਾਂ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ, ਵਾਪਸ ਲਿਆਓ। 5 ਵਾਰ ਕਰੋ ਦੋਵਾਂ ਮੋਚਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲ ਘੁਮਾਓ, ਕਲਾਕ ਵਾਈਜ਼, ਐਂਟੀ ਕਲਾਕ ਵਾਈਜ਼। ਮੌਢੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਫਲੈਕਸੀਬਲਟੀ ਵਧੇਗੇ।

× ਦੋਵੇਂ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਕਰਮੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸਿੱਧੇ ਫੈਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਛੱਡੋ ਵੱਲ ਦੇਖੋ, ਰਿਲੈਕਸ ਕਰੋ। ਮੌਢੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣਗੇ।

× ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇੰਟਰਕਾਮ 'ਤੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵਿਚ-ਵਿਚ ਉੱਠ ਕੇ ਸਹਿਕਰਮੀ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਗੱਲਾਂਤ

ਕਰੋ।

- × ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਪੌੜੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ।
- × ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਬੱਡੀ ਦੇਰ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੋ ਹੋ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰੋ।
- × ਪੈਂਟ੍ਰੀ ਵਿਚ ਖੁਦ ਜਾ ਕੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਲਿਆਓ।
- × ਕੰਪਿਊਟਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਬਾਡੀ ਪਾਸ਼ਚਰ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ।
- × ਖੱਬੇ ਪੈਰ 'ਤੇ ਸੱਜੇ ਪੈਰ ਨੂੰ ਕ੍ਰਾਸ ਕਰਕੇ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਪਿੱਠ ਨੂੰ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਮੌਝਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹੀ ਕਿਰਿਆ ਪੈਰ ਬਦਲ ਕੇ ਕਰੋ।
- × ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬੈਠੋ ਹੋਏ ਦੌਵੇਂ ਹਥੋਲੀਆਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਲਾਕ ਕਰਕੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਰੱਖੋ, ਫਿਰ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਕਮਰ ਤੋਂ ਛੁਕੋ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਬੋੜ੍ਹਾ ਝੁਕੋ। 3-4 ਵਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਦਰਗਾਓ।

ਪਹਿਲਾਂ ਖਾਈ ਜਾਓ, ਫਿਰ ਪਛਤਾਈ ਜਾਓ

ਦੀਪਕ ਲਾਲਵਾਨਾ

ਮਾਨਵਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰਿਜ਼ਨ
ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਜਨਨ ਦੀ ਰੀਤ ਹੋ ਲੈਂ।
ਵਾਤਾਵਰਨ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਕੀਤੇ
ਜਾ ਰਹੇ ਖਿਲਵਾੜ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਜੇ
ਮਨੁੱਖ ਇਸ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝ
ਸਕਿਆ ਤਾਂ ਮਹੱਤਵਾਂਸ਼ ਨਿਸਚਿਤ
ਸਮਝੇ। ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਇਸ ਸਮੇਂ
ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਚੌਰਾਹੇ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ,
ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੇ ਤੈਂਅ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ
ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਤਾ, ਸਾਮਵਾਦੀ
ਜ਼ਰੂਰ ਅਤੇ ਪੁੰਜੀਪਤੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ
ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਹੀ ਚਲਦੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ
ਜਾਂ ਫਿਰ ਅਜਿਹਾ ਰਾਹ ਤਲਾਸ਼
ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਅਤੇ
ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਤੰਦਰਸਤ, ਸੰਦਰ
ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਬਣਾਵੇ। ਜੋ ਲੋਕ ਇਹ
ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ
ਹੋਂਦ ਮਿਟਾ ਕੇ ਹੀ ਸੁਖੀ ਰਹਿ ਸਕਦੇ
ਹਾਂ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਸੱਤਾ ਕਾਇਮ ਕਰ
ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਜਗ ਇਤਿਹਾਸ
ਵਿਚ ਝਾਕ ਕੇ ਦੇਖਣ। ਹਿੰਸਕ ਸਮਾਜ
ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਖੁਦ ਥੋੜ੍ਹੀ ਬੈਠਦਾ ਹੈ।
ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ ਤਾਂ ਦੂਜਾ ਵੀ
ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਸਾਰੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ
ਜੁੜੇ ਹਨ। ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਰੁਖ ਨਹੀਂ
ਰਹਿੰਗੇ ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦੇ
ਬਚਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ
ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਅੱਜ ਹਾਲਾਤ
ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਹਰ ਤਰੀਕੇ
ਨਾਲ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ
ਪਹੁੰਚਾ ਕੇ ਇਹ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ
ਬਚ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰ ਇਹ ਉਸ ਦੀ
ਭੁੱਲ ਹੈ।

ੴ ਸਤਿਗੁਰ

ਕੀ ਹੋ ਜਾ ਸਾਂ। ਵਾਤਾਵਰਣ
ਲਖਿਲਵਾਸਾਂ। ਦਿਨ ਅ
ਕਰਿਆਵਾਂ ਦ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੈ
ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨ। ਵੱਡੇ-ਬਜ਼ੁਗ
ਲੀ ਵਿਚ ਅਧਿਕਰ ਹੋ ਜ
ਮਿਆਜ਼ਾ ਨਾਲ। ਗਤਣਾ ਰੀ
ਕਟਰੀਆਂ ਦਿਨੀਲਾ

The illustration depicts a stylized Earth with a smiling face, surrounded by white clouds. From the top left, a factory building with several tall chimneys is shown, from which thick, dark grey smoke is billowing out and rising into the sky. The Earth's surface is divided into green landmasses and blue oceans. The overall theme is the impact of industrial activity on the environment.

ਸੀਤੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ
ਡਟ ਕੇ ਖਾਣ-ਪ
ਪਰਿਪਰਾ ਜਿਹੀ ਚੱਲ ਪਈ ਹੈ
ਵੱਡੀ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲਣ ਅ
ਹੋਣ 'ਤੇ ਲੋਕ ਖਾਣ ਅਤੇ ਖ
ਲਈ ਤਿਆਰ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹੋ
ਨਹੀਂ, ਤੁੱਖੇ ਨਹੀਂ, ਫਿਰ ਵੀ ਰੋਗ
ਕੇ ਖਾਣੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੇ
ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇਣਾ, ਲੈਣਾ
ਗਿਆ ਹੈ। ਖਾਬੀ ਜਾਓ, ਖਾਣ
ਦਾ ਖਤਰਨਾਕ ਰਿਵਾਜ ਵ
ਹੈ। ਲੋਕ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਹੋ ਕੇ ਭੇਜਾ
ਲਈ ਤਤਪਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਪਾਰਟੀਆਂ
ਵਿਚ ਲੋਕ ਡਟ ਕੇ ਖਾ ਰ
ਬੇਮੇਲ ਅਤੇ ਬੇਵਜ਼ਾ ਭੋਜਨ
ਹਨ। ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਟੀ. ਵੀ.
ਸਮੇਂ ਖਾਣ ਦੀ ਆਦਤ ਪੈ ਰ
ਖਾਣੇ ਦਾ ਉਲਟਾ ਜਿਹਾ
ਚੱਲਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਜ
ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਘੱਟ ਖਾਣਾ ਰ
ਹੈ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਲੋਕ ਪਾਰਟੀ, ਸ
ਵਿਚ ਜਾਂ ਟੀ. ਵੀ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ
ਕੇ ਜਾਂ ਤੁੰਨ-ਤੁੰਨ ਕੇ ਖਾ ਰ
ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਧੂ ਖਾਣ
ਮੇਟਾਪਾ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀਆਂ
ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵਧ ਰਹੀਆਂ
ਆਧੁਨਿਕ ਆਜੀਵਿਕ
ਦੌੜ-ਭੇਜ ਵਾਲੀ ਜੀਵਨ
ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਅਤੇ
ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਤਿ
ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ
ਸਹਾਇਕ ਸਿੱਧ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਖਾਣ-ਪੀਣ : ਪਾਰਟੀ, ਸਮਾਜਮ ਜਾਂ ਟੀ. ਵੀ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਾਡਾ ਹਿਆਨ ਵੀ ਪਾਰਟੀ, ਸਮਾਜਮ ਜਾਂ ਟੀ. ਵੀ. ਵੱਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਬੇਧਿਆਨੀ ਵਿਚ ਖਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਖਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ? ਕਿੰਨਾ ਖਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ? ਜਾਂ ਕਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀ ਖਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ? ਇਹ ਸਭ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਸਵਾਦ ਜਾਂ ਖਾਣੇ ਦੇ ਸੱਦੇ ਅਤੇ ਖਾਣੇ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਧੀਨ ਹੋ ਕੇ ਸਭ ਕੁਝ ਖਾਣੇ 'ਤੇ ਟੁੱਟ ਪੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਲੋਕ ਲੋੜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਬੇਮੇਲ ਖਾਣ-ਪੀਣ : ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਗੈਰਾ 'ਚ ਅਸੀਂ ਕੀ ਖਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਕਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਕਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਖਾਣਾ ਜਾਨੀਦਾ ਜਾਂ ਕੀ ਨਹੀਂ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਇਹ ਅਸੀਂ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਬੋਲੇਂਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਖਾਣੇ ਦੇ ਸਵਾਦ ਦਾ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਦਾ ਮਜ਼ਾ ਜ਼ਰੂਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਨੈਕਸ, ਖਾਣਾ, ਕੌਫੀ, ਕੋਲਡ ਡਿੰਕਸ, ਆਈਸਕ੍ਰੀਮ, ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪੇਟ ਵਿਚ ਇਕੱਠੀਆਂ ਮਿਲ ਕੇ ਜਦੋਂ ਬਖੜਾ ਬਖੜਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹੋਸ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੜਬੜੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਖਾਈ ਜਾਓ ਦਾ ਖਭਿਆਜ਼ : ਖਾਈ ਜਾਓ ਦੀ ਸੋਚ ਦਾ ਮਾੜਾ ਨਤੀਜਾ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਸਮਾਜਮ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਨੈਕਸ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੀ ਖਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੋਲਡ ਡਿੰਕਸ,

ਆਈਸਕ੍ਰੀਮ, ਚਾਹ, ਕੌਂਡੀ ਸਭ ਡਕਾਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਬਜ਼ਾ, ਅਪਚ, ਪੇਟ ਦਰਦ, ਅਮਲਤਾ, ਪੇਟ ਵਿਚ ਜਲਣ, ਮੋਟਾਪਾ, ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਰ ਹੋਗਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਖਾਈ ਜਾਓ, ਖਾਈ ਜਾਓ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਛਤਾਈ ਜਾਓ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਖਾਈ ਜਾਓ ਦੇ ਕੁਝ ਮਾੜੇ ਨਤੀਜੇ ਛੇਤੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਤਾ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲ ਤੋਂ ਸਰੀਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਝੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਟਾਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜਾਗਦੇ ਹਾਂ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੁਝ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਚੁੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜਾ, ਹੱਲ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ: ਤੁਸੀਂ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੋ ਪਰ ਪੂਰੀ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਸਮੁਹ ਭੰਜਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਤੁਸੀਂ ਹੋਸ਼ ਬਣਾਈ ਰੱਖੋ। ਖਾਣੇ ਦੇ ਸੱਦੇ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵਿਵੇਕਪੂਰਨ ਫੈਸਲਾ ਲਵੇ। ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਪਰੋਸ਼ੀਆਂ ਗਈਆਂ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖੋ, ਫਿਰ ਤੈਅ ਕਰੋ ਕਿ ਸਵਾਦ ਲਈ ਖਾਓਗੇ ਜਾਂ ਸਿਹਤ ਲਈ।

ਹੋਸ਼ ਪਲੇਟ ਛੋਟੀ ਲਵੇ। ਚਮਚ ਛੋਟਾ ਲਵੇ। ਪਲੇਟ ਵਿਚ ਘੱਟ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਵਾਦ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਸਿਹਤ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚਮਚ ਨਾਲ ਬੋੜਾ-ਬੋੜਾ ਕਰਕੇ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਖਾਓ। ਜੇ ਸੁਪ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਕਟੋਰੀ ਜਾਂ ਕੱਚੀ ਸੂਪ ਲੈ ਲਵੇ। ਫਿਰ ਕੁਝ ਦੇਰ ਦੇ ਦਰਕਾਰ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਮਨਪਸੰਦ ਜਾਂ ਸਿਹਤਮੰਦ ਚੀਜ਼ ਘੱਟ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਪਲੇਟ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਚਮਚ ਨਾਲ ਬੋੜਾ-ਬੋੜਾ ਕਰਕੇ ਖਾਓ। ਅਜਿਹਾ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਸਵਾਦ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਛੇਤੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਓਗੇ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਓਗੇ। ਸ ਰ ਤ ਲਈ ਸਲਾਦ, ਫਲ, ਜੂਸ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ। ਪੁੰਗਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਵੇ ਪਰ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਬੋੜਾ-ਬੋੜਾ ਖਾਓ। ਖਾਣਾ ਕੁਝ ਵੀ ਖਾਓ ਪਰ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਚਾਹੀ ਕੌਂਡੀ, ਕੋਲਡ ਫਿੰਕਸ ਜਾਂ ਆਈਸਕ੍ਰੀਮ ਕਰਦੇ ਨਾ ਲਵੇ। ਜੋ ਵੱਡੀ ਲੈਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੋਵੇ, ਘੱਟ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਲਵੇ ਅਤੇ ਬੜੇ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਭੁਰਸਤੀਆ ਅੰਦੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਖਾਓ। ਖਾਣੇ ਸਮੇਂ ਗੱਲਾਂ ਘੱਟ ਕਰੋ। ਹੋਸ਼ ਘੱਟ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਪੋਸ਼ਕ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖਾਓ। ਤੇਜ਼ ਮਸਾਲਾ, ਗ੍ਰੇਵੀ, ਕੋਲਡ ਫਿੰਕਸ, ਆਈਸਕ੍ਰੀਮ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ ਕਰੋ ਜਾਂ ਘੱਟ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਲਵੇ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਵਿਵੇਕਪੂਰਨ ਫੈਸਲਾ ਲਵੇ। ਸਿਹਤ ਦੀ ਕੁੱਜੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।

ਚਿੱਟੀ ਮੱਖੀ ਦੀ ਰੋਕ ਬਾਮ ਲਈ ਖੇਤੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਉਪਰਾਲੇ ਤੁਹਾਡਾ ਸਿਰਗਲਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੋਵੇ?

जा म
यनी विभु
रम हु
रिंटी
सुं (स
सरवे
उग्जे
है कि
आम
चिंटी
पर कु
दाज्जि
विच
आर्ग
गाई
डें घ
चिंटी
करदे
दा ह
व्यपेरे
रुबी/
(डार्शि
नाप

ਉਲਾਲਾ ੩੦ ਫਰਲੜ੍ਹ ਜਾ
ਕੀਕਾਮਿਨ) ਦਾ ਹਿੜਕਾਅ ਨਿਕਲ ਜ

ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ
ਸਾਬਚ ਗੋਵੇਗਾ

ਨੂੰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਜਿਆਦਾ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਚਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ
ਗੇ ਵੱਲ ਹੋ ਕੇ ਅਤੇ ਸੂਤੀ ਗਿਲਾਫ ਹੋਣ 'ਤੇ ਗਰਮ ਵੀ
ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਕੇ ਸੌਣ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਅਤੇ ਨੀਦ ਚੰਗੀ

ਇਮ ਸਿਰਹਾਣਾ : × ਸੇਮਲ ਦੀ ਰੁੰਦਾ ਸਿਰਹਾਣਾ
 ਛਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਵਰਤੋ। ਇਹ ਬੱਹੁੱਦ ਕੋਮਲ ਅਤੇ
 ਪੇਟ ਦੇ ਭਾਰ ਸੌਣ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
 ਇਹ ਸਿਰਹਾਣਾ × ਫੋਮ ਦੇ ਸਿਰਹਾਣੇ ਸਿਰ ਦੇ
 ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਤਾਪਮਾਨ ਅਤੇ ਭਾਰ ਦੇ ਹਿਸਾਂ
 ਪ੍ਰਤਿ ਚਿਗ ਸੇਵੇ ਸਾਲ ਆਵਾਜ਼ ਸੈਂਕੋ ਨਹੀਂ। ਸਿਰ

(दलोनीक्रामिड) दा छिक्कवाअ करे। इस तें बाअद लेझ मुताबिक अगाली सपरेआ 500 लिलीलिटर लैने 10 ई. सी. (पाईरीपरेक्सीफिन) जां 200 मिलीलिटर उभरेन 22.9 ऐस. सी. (सपाईरीमैसीफिन) दा छिक्कवाअ करे। कीझे-मर्केजियां तें नक्में बचाउन दे नाल-नाल पाणी अंते खाद दा वी पिअन रेखे। इस सांगे नरमे उपर हुँल डेढी लगी होइ रहे, इस लाई आपणे खेतां नु अँड ना लँगाण दिओ किउरि अँड कारन हुँल डेढी जिआदा किरदी है। लेझ मुताबिक नाईट्रोजन खाद दी वरतें करनी जरुरी है। इस तें इलावा 2 विल्लै पॅटास्तीम नाईट्रो (13:0:45) नु 100 लिटर पाणी विच घोल के छिक्कवाअ निकल जांदा है। दिर किउं ना बेझा-बुहुत समां सही सिरहाणा चठन विच लगाएआ जावे, जिस नाल येण अंते सिरदरद दी समसिआ ना होवे अंते नींद वी चंगी आवे। इनुं सिरहाणिआं नु अज्ञामा के देखे। इनुं नाल डुहारु आराम जरुर मिलेगा। सध्यत सिरहाणा : जेकर उसीं इक वांधी भार सौंदे हो तां इह सिरहाणा डुहारे लाई बिहारीन सांधत हो वे गा। डुहारु बस इक गॅल दा पिअन रँखणा पवेगा कि डुहारे सिरहाणे दी उचाई डुहारे मेचिआं दी उचाई तक आवे।

दरमिआने नालें सध्यत सिरहाणा : पिठ दे भार सौंल वालिआं लाई अजिहे सिरहाणे जै बेझे घंट नरम हुंदे हन, चंगे निकल जांदा है। दिर किउं ना बेझा-बुहुत समां सही सिरहाणा चठन विच लगाएआ जावे, जिस नाल येण अंते सिरदरद दी समसिआ ना होवे अंते नींद वी चंगी आवे। इनुं सिरहाणिआं नु अज्ञामा के देखे। इनुं नाल डुहारु आराम जरुर मिलेगा। सध्यत सिरहाणा : जेकर उसीं इक वांधी भार सौंदे हो तां इह सिरहाणे नु नियमत रुप नाल माफ करे। सिंस्टिक सिरहाणिआं नु वासिंग मस्तीन विच येता जा सकदा है, दुजे सिरहाणिआं नु ड्रॉटीकलीन करवाओ। दिर हुं दे सिरहाणे नु कदे वी वासिंग मस्तीन विच ना येवे, ना गी इनुं नु मेंड के पैरां दे विच लगाओ। अजिहा करन नाल नु इकदम टूट जावेगा।

सिरहाणे ते हमेसा गिलाड जां बवर चड़ा के रेखे। इह गिलाड मृती अंते जिप वाले होण तां सिरहाणा लट्ठ। उनुं नु कदे वे चंगा है। इस नाल सिरहाणा

सांधत हो वे गा। पर इह एने मलाइम हुंदे हन कि इनुं ते वी आरामदाइक सांधत हुंदे सैंदे समें सिर अंगे-पिछे हुंदा है, हन। इह सिरहाणे काढी लंबे जिस नाल येण अंते गीजु दी हड्डी सैंदे तेंक बिनां टूटे रँल जांदे हन विच उलाए पैदा हुंदा है।

सिरहाणे दी देखड़ाल : × साल विच दे वार जरुर पिंजाओ। सिरहाणिआं नु वी गैंदे दी उत्तर साफ करे। सिंस्टिक सिरहाणिआं नु वासिंग मस्तीन विच येता जा विच खटमल नहीं हुंदे।

सिरहाणे सालां पुराणे होण त ड्रॉटीकलीन करवाओ। उनुं नु बदल लट्ठ। गहडे विच इक वार सिरहाणा गिलाड अंते बेंड कवर जरुर येवे।

आपणा सिरहाणा हमेसा अलंगर रेखे, किउरि इह डुहारे सिर दा आकर लै के डुहारे हिसाब दा बण जांदा है।

बंचिआं लाई हमेसा मुलाइया सिरहाणा लट्ठ। उनुं नु कदे वे मेंटे सिरहाणे ना दिओ।

